

Durmuş Hocaoğlu

Batı’da Şiddet, Kan ve Korku Kültürü: II

Yeniçağ., “Analiz” ., 30 Ekim 2006, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 462; 2006-124; Ekim-13

YENİÇAĞ

Şiddet, kan ve korku insanın negatif yanlarıdır ve insan olmağın ayrılmaz bir parçasıdır şüphesiz. Çünkü insan melek değildir, içinde şiddete, kana ve korkuya eğilimlerle dolu olarak dünyaya gelir; şiddette de bulunur, kan da döker, korkar da, korkutur da. Fakat, buna rağmen bütün bunlar kendileri olarak bizzat birer kıymet, birer fazîlet olarak addedilemezler; ancak, muayyen şartlarda ve îcap eden miktarlarda ve usûllerde mürâcaat edilmesine cevaz verilebilir ve müsâmaha gösterilebilir. Beri yandan, şiddetin ve kanın her türlüşünden kaçınmak da – bu yanağıma vurana öbür yanağıma da uzatırım demek gibi - fazîletten mahrum bir davranış bozukluğu olarak, şiddete ve kana yönelmek ile eşdeğerdir.

İmdi, zâtı itibariyle kıymetten ve fazîletten mahrum bir şeyin san’ata dönüştürülmesi ciddî bir problem alanıdır; çünkü san’at – ve tabiatıyla edebiyat da - esas itibariyle güzellik (bediiyyat) ve fazîlet (erdem) üzerine müessesdir; bunların olmadığı yerde ne san’attan bahsedilebilir ve ne de edebiyattan, daha doğrusu, bahsedilmemelidir. Vâkıa nesnesi güzellik ve fazîletten nasipsiz bir tema üzerine de san’at ve edebiyat eseri inşâ edilebilir; ancak burada, ‘güzel-olmayan’ ve ‘fâzıl-olmayan’dan hareketle ‘güzel’e ve ‘fazîletli’ye varılabilmelidir. Meselâ âşıkların kavuşamaması gibi bir temadan yola çıkan bir senaryoda, ayrılık gibi bir ızdırıp kaynağından hareket edilerek aşkın yüceliğine varılabilir; işte bu güzelliktir ve fazîlettir. Fakat aynı temadan yola çıkılarak ayrılığın ızdırabından hareketle, ızdırabın, çilenin, kendileri olarak, yâni ızdırıp ve çile olarak tâzîm ve tebcîl edilmesi, rûhî bir probleme delâlet eder ki bu bir maraz (hastalık) olduğu için, marazın bir haz olarak algılanması demek olan “marazî haz” kavramı ile ifade edilir. Meselâ dervişler de çile çeker, keşişler de; ancak burada çile, yâni ızdırıp kendi gayesini kendi içinde taşımaz, gayesi kendi dışında olup, kendisini aşan başka bir şeye varmak için bir vâsıta (enstrüman) ki bu başka şey, yâni çile vâsıtasıyla yönelinen hedef de nefis terbiyesi, nefis temizlemesi (tezkiyetü’n-nefs) sûretiyle arınarak (katarsis) Allah’a daha yakınlaşmaktan, “Allah ile buluşma” (liqâullah) vakti geldiğinde O’nun yanına çıkacak yüz sâhibi olmaktan başkası değildir ve elbette çok soylu bir davranıştır. Ancak, aynı çileyi, ızdırabı bizzat gaye edinmek, ızdıraptan ızdırıp olarak haz duymak olduğu için, marazî haz sınıfına girer ki bu da adına “Mazoşizm” denen bir davranış bozukluğudur. Birincisi soylu bir davranıştır, güzeldir, kıymetlidir ve bu üstün vasıflarından ötürü de elbette gerçek anlamda san’at için de bir me’haz teşkil eder; ancak diğeri çirkindir ve kıymetsizdir ve bir san’at me’hazı olamaz, olmamalıdır; ama olmaktadır.

Niçin?

Bu davranış bozukluğunu açıklamanın en tutarlı yollarından birisi, onu ferdî çerçeveden içtimâî çerçeveye çıkarmakla elde edilebilir ki bu da, defolu davranışlar gösteren defolu sosyal çevre faktörüdür.

İmdi, bu noktada, bir başka davranış bozukluğu olan gayri tabîî, gayri müeddeb ve gayri ahlâkî cinsî temâyüllerin yaygınlığı ve belirleyici bir kültür unsuru niteliği taşıması ile şiddet, kan ve korku kültürünün çakışması durumunda ikisinin arasındaki münâsebetlerden hareketle, tamâmının birden, paranormal davranışlar gösteren hastalıklı bir toplum yapısının ürünleri olduğunu düşünebiliriz. Filhakîka, Batı tarihinde nasıl kıvamlı ve belirleyici bir şiddet, kan ve korku kültürü varsa, aynı şekilde hayli kıvamlı bir cinsî bozukluk kültürü de bulunmaktadır. Yine dikkat çekmeliyiz ki, insanın olduğu her yerde insana mahsus bozukluklar olacaktır ki buna cinsî bozukluklar da dâhildir; bu, insan olmanın bir sonucudur. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken husus, işbu bozuklukların toplum tarafından ibrâ edilip-edilmemesi, yâni “onaylanma” problemidir. İşte bu noktada Batı toplumlarındaki patolojik davranışların kapsayıcı bir portresini çıkarmamıza yardım edebilecek bir tesbîte ulaşabiliriz: Diğer birçok toplumların aksine, cinsî bozukluklar, Batı’da – zaman zaman bastırılmış olsa da – hemen dâimâ aşırı müsâmaha ve hattâ saygı gören ve onaylanan davranışlar olarak müesseseseleşmişlerdir ve bunun da kökü Greklere kadar dayanır.

